

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-201>

УДК 339.92(438)(4-67 EU):330.341.1

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЛЬЩІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

THE TRANSFORMATION OF POLAND'S INSTITUTIONAL ENVIRONMENT IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION: LESSONS FOR UKRAINE

Піддубна Людмила Іванівна

доктор економічних наук, професор,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9471-2820>

Piddubna Liudmyla

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

У статті проведено комплексне дослідження польського досвіду євроінтеграції крізь призму взаємозв'язку інституційних реформ, економічної трансформації та механізмів фінансової підтримки Європейського Союзу. Систематизовано основні програми інтеграційної політики ЄС щодо країн-кандидатів та обґрунтовано їх вплив на формування ефективних державних і соціально-економічних інститутів Польщі. Також розглянуто особливості плану «Бальцеровича» та інституційних перетворень, що охопили приватизацію, лібералізацію цін, соціокультурну політику. Зазначено, що співпраця координаторів від ЄС та уряду Польщі призвела до ринкової трансформації економіки, зниження інфляції, зростання ВВП, покращення інституційної спроможності країни і успішної євроінтеграції. Здійснено порівняльний аналіз якості інституційного середовища Польщі та України на основі міжнародних індексів державного управління, економічної свободи, інноваційності та сприйняття корупції, що дозволило виявити ключові структурні розриви у якості державного управління та інституційного розвитку.

Ключові слова: інституційні реформи, державне управління, приватизація, адаптаційні програми ЄС, «шокова терапія».

This article presents a comprehensive study of Poland's experience with European integration, examining the interrelationship between institutional reforms, economic transformation, and the European Union's financial support mechanisms. It systematizes the main instruments of the EU's integration policy toward candidate countries (the PHARE, SAPARD, and ISPA programs) and substantiates their impact on the formation of effective state and socio-economic institutions in Poland. The paper also examines the features of the "Balcerowicz Plan" and the institutional reforms that encompassed privatization, price liberalization, and sociocultural policy. The purpose of the article is to analyze the process of transformation of the institutional environment of Poland, as well as to identify the key mechanisms and factors that ensured the effectiveness of the implementation of its European integration course. The paper provides an overview of the privatization processes that took place in Poland during its accession to the European Union. Four stages were identified. The first phase lasted from 1990 to 1992 and involved the privatization of small and medium-sized state-owned enterprises in the trade and services sectors. The second stage lasted from 1993 to 1996 and involved the privatization of industrial enterprises. The third stage took place from 1997 to 2003, during which the media sector, the financial sector, and energy enterprises were privatized through stock offerings or direct sales. The final fourth stage, which began in 2004 and continues to this day, involves the privatization of the infrastructure sector. The joint cooperation between EU coordinators and the Polish government resulted in the market transformation of the economy, a reduction in inflation, GDP growth, and an improvement in the country's institutional capacity, which contributed to successful European integration. A comparative analysis of institutional indicators for Poland and Ukraine was conducted based on international indices of public administration, economic freedom, innovation, and perceptions of corruption, which identified key structural gaps in the quality of public administration and institutional development.

Keywords: institutional reforms, public administration, privatization, EU adjustment programs, «shock therapy».

Постановка проблеми. Євроінтеграційний досвід членів Європейського Союзу значно різниться. Країни Західної і Центральної Європи формували власні та наддержавні інститути впродовж довгого періоду, починаючи з Європейської спільноти з вугілля та сталі (ЄСВС) та Європейської економічної спільноти (ЄЕС). Для України є значно кориснішим досвід країн східної та південно-східної Європи, які доєдналися до Європейського союзу у 2004 році (країни «A10») і мали другорядну роль у розвитку міжнаціональних економічних інститутів Європи. Однією з цих нових членів була Польща, шлях якої в рамках ЄС докорінно змінив її економіку, політику та суспільство та перетворив її на країну, яка входить до 20 найбільших економік світу [1]. Оскільки Республіка Польща та Україна є географічними сусідами, мають багато історичного спільного, то саме надзвичайно успішний досвід економічних, соціальних, інфраструктурних перетворень цієї країни може стати в нагоді для трансформації національної економіки нашої держави, зокрема для удосконалення державних та соціальних інститутів.

Проблематика використання досвіду республіки Польщі по приєднанню до Європейського Союзу вивчається у роботах науковців вже протягом десяти-п'ятнадцяти років і не втрачає своєї актуальності і зараз. Так у роботі [2] досліджено зміну економічного стану Польщі до та після вступу до ЄС і було проведено узагальненні методів та інструментів, які можуть бути використані Україною. У статі Т. Єлової [3] розглянуто економічні й політичні передумови вступу Польщі до ЄС і НАТО, ключові етапи реформ, зокрема впровадження «Плану Бальцеревича» та моделі «шокової терапії». Також автор продовжує досліджувати взаємодію України та Польщі у роботі [4], вказуючи на стратегічну підтримку та активну участь останньої у процесах, спрямованих на наближення до нашої держави до Європейського Союзу. Вивчення досвіду трансформації правової системи Польщі під вимоги ЄС розглянуто у науковій праці [5]. У роботі [6] розглянуто польський досвід політичних, правових та інституційних перетворень, пов'язаних з процесом вступу до ЄС. Але слід зазначити, що у наукових джерелах недостатньо повно досліджено польський досвід євроінтеграції крізь призму взаємозв'язку інституційних реформ, економічної трансформації та механізмів фінансової підтримки Європейського Союзу, а також

у визначенні можливостей адаптації цього досвіду до сучасних умов України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження досвіду трансформації інституційного середовища Республіки Польща, а також визначення ключових механізмів і чинників, що забезпечили успішність її євроінтеграційного курсу.

Вклад основного матеріалу дослідження. Процеси політичної та економічної трансформації в Польщі під час та після вступу до Європейського Союзу призвели до значних змін її державних та соціальних інститутів. Ці зміни були викликані як внутрішніми зусиллями уряду та суспільства, так і впливом органів управління ЄС, які застосували різні програми для країн, що обрали шлях до інтеграції у глобальну ринкову економіку після падіння соціалістичного блоку та припинення розподілу центральної та східної Європи на зони впливу з боку СРСР. ЄЕС та в подальшому ЄС підтримували три програми комплексного інституційного та економічного перетворення і фінансування для таких країн.

Програма PHARE (Poland and Hungary: Aid for Restructuring of the Economies) була одним із ключових інструментів передвступної підтримки країн Центрально-Східної Європи. Її основною метою стало сприяння адаптації держав-кандидатів до економічного та правового простору ЄС шляхом модернізації системи державного управління, реформування інституційного середовища, імплементації європейських правових норм, а також підтримки економічних і соціальних трансформацій [7]. Програма функціонувала у 1989–2006 роках: спочатку її дія поширювалася на Польщу та Угорщину, а згодом – і на інші держави, які претендували на вступ до ЄС.

Програма SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development), започаткована у 1999 році, була орієнтована на підготовку аграрного сектору країн-кандидатів до інтеграції у спільний ринок ЄС [8]. Її реалізація передбачала модернізацію сільського господарства, розвиток сільських територій, а також гармонізацію аграрних стандартів і механізмів регулювання відповідно до вимог та практик Західної Європи.

Програма ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) [9] виступала важливим інструментом підтримки структурної перебудови економіки країн-кандидатів у процесі євроінтеграції. Основний акцент про-

грами було зосереджено на розвитку транспортної та ринкової інфраструктури, а також на реалізації проектів у сфері охорони навколишнього середовища. Ці програми стимулювали комплексну трансформацію країн під час євроінтеграції та наближення їх економіки та інституційного середовища до жорстких вимог і стандартів ЄС.

Не дивлячись на те, що Польща з середини XX століття до кінця 80-х років відчувала надзвичайний вплив на власну економічну політику з боку Радянського Союзу, вона мала досвід економічної співпраці із країнами Заходу. Наприклад, ще з 80-х років Польща розпочала співробітництво з МВФ та Світовим банком. Також, для покращення економічного стану та виходу із стагнації, Польській уряд приймає Закон про господарську діяльність від 23 грудня 1988 року (так званий «закон Вільчека», названий на честь міністра промисловості Мечислава Вільчека), який став важливою передумовою для подальших ринкових реформ («шокової терапії») у Польщі після 1989 року. У цьому законі дозволялась підприємницька діяльність для отримання прибутку, що сприяло формуванню в соціалістичній країні ринкових інститутів.

У 1988 році Польща офіційно розпочала перемовини з ЄЕС щодо можливого поглибленого економічного співробітництва, які призвели до підписання угоди про торгівельно-економічне співробітництво 19 вересня 1989 року [10]. Після фактичного припинення існування Польської Народної Республіки та появи на її місці сучасної Республіки Польща, кардинальної зміни політичного і економічного устрою, процес взаємодії із ЄЕС пришвидшився, країна стала учасником вищезгаданих програм «ФАРЕ», «САПРАД» та «ІСПА», збільшилася співпраця з МВФ, щодо надання макрофінансової допомоги на реорганізацію інститутів країни [11].

Після початку кардинальної зміни геополітичного курсу Польща зіштовхнулася з економічною кризою і гіперінфляцією. За даними Світового банку, рівень інфляції в Польщі у 1989 році становив близько 244 %, а в 1990 році перевищив 560 % [12], що стало одним із ключових чинників запровадження радикальних економічних реформ у межах «плану Бальцеровича». Згідно плану розпочалась лібералізація ціноутворення на товари та послуги, було скасовано їх державне регулювання, дозволені валютні операції, здійснено заходи для залучення іноземних інвестицій. З метою стабілізації економіки та для

запровадження ринкових механізмів функціонування економіки уряд країни почав проводити політику «шокової терапії», яка мала на меті зниження бюджетного дефіциту шляхом скорочення державних видатків, заборону грошової емісії, введення податків на підвищення заробітних плат, скасування пільг державним підприємствам, фіксацію жорсткого курсу для внутрішньої валюти. Ці реформи в кінці 80-х на - початку 90-х років XX століття призвели до банкрутства державних компаній, зростання рівня циклічного безробіття в Польщі, але для подальшого розвитку країни були надзвичайно вдалимими.

Так у 1990 році, ВВП впав на 7%, а інфляція складала цілих 590, але вже у 1992 році темп інфляції впав до 28%, а ВВП Польщі у 1995 році зріс на 7,3% [13]. Успішність цих заходів сприяла тому, що у лютому 1994 року набула чинності угода про асоціацію з ЄС, а у грудні було схвалено заяву Польщі про початок переговорів, щодо вступу у ЄС. Новий орган - Бюро європейської інтеграції (БЄІ) – координував роботу міністерств і установ по виконанню вимог державними інституціями країни, а також їх перетворення та адаптацію до європейських стандартів. БЄІ здійснював незалежний контроль та управління над допомогою, яку Польща отримувала від ЄС, що в майбутньому призвело до удосконалення державних інститутів та запобігало корупції.

Обрання курсу до вступу в ЄС та участь у європейських соціально-економічних програмах вимагали змін у ціннісних установках суспільства стосовно геополітичного майбутнього країни. Тому у 1997 році уряд Польщі ініціював Національну стратегію інтеграції, метою якої було роз'яснення громадянам та бізнесу особливостей євроінтеграційного курсу країни і його наслідки. Для цього з 1998 року затверджувалась щорічна Національна програма підготовки до членства у ЄС. Також періодично результати реформ оцінювала Єврокомісія, у рамках «Партнерства за ради членства в ЄС» та відповідно вирішувала долю подальшого фінансування відповідних програм.

Переговорний процес із погодженнями та фіксацією підсумків багаторічних програм фінансування та реформування, завершився у грудні 2002 року затвердженням договорів про приєднання Польщі до ЄС. Ратифікація таких договорів повинна відбуватись у конституційний спосіб за допомогою інституту прямої демократії, шляхом проведення національного референдуму. Під час референ-

думу щодо членства Республіки Польща в ЄС 77,45 % поляків висловились за інтеграцію до Європейського Союзу, 22,55 % – проти, що показало переважну підтримку більшості населення. І 1 травня 2004 року Польща стала членом ЄС, а у 2007 році країна увійшла до Шенгенської зони, після узгодження адміністрування митних та прикордонних процесів.

Що стосується становлення інституту приватної власності в Польщі, то воно відбувалося поступово. Під час реформ було приватизовано близько 8 тисяч державних підприємств, тоді як сьогодні у державній власності залишаються приблизно 300 компаній, що мають стратегічне або критично важливе значення для національної економіки. Важливу роль у підвищенні їх ефективності відіграла жорстка політика щодо банкрутства та припинення державної підтримки збиткових підприємств. Саме це сприяло формуванню конкурентоспроможних компаній, здатних функціонувати відповідно до ринкових вимог [14]. Крім того, уряд активно заохочував залучення приватного капіталу до державного сектору шляхом створення змішаних підприємств, у яких контрольний пакет акцій зберігався за державою.

Як зазначалося вище, процес приватизації в Польщі проходив поступово, у чотири етапи. Перший етап (1990–1992 роки) був пов'язаний із приватизацією малих і середніх державних підприємств у сферах торгівлі та послуг, а також із формуванням нормативно-правової бази фондового ринку. Важливою подією цього періоду стало відкриття у 1991 році Варшавської біржі, до участі в торгах на якій були допущені також іноземні інвестори. Другий етап тривав упродовж 1993–1996 років і охоплював приватизацію промислових підприємств. Її реалізація здійснювалася через Державну програму Національних інвестиційних фондів (НІФ), які акумулювали кошти дрібних інвесторів та громадян країни. Акції державних підприємств населення могло придбавати за приватизаційні ваучери, надані урядом, що сприяло усвідомленню громадянами цінності інвестицій та механізмів функціонування ринку капіталу. Третій етап (1997–2003 роки) характеризувався приватизацією підприємств медійної, фінансової та енергетичної сфер шляхом розміщення акцій на ринку або через прямий продаж інвесторам. Четвертий етап розпочався у 2004 році та триває дотепер. Його основною особливістю стала приватизація підприємств інфраструктурного сектору. Загалом польська приватизація мала масш-

табний і комплексний характер, охоплюючи майже всі галузі економіки, за винятком стратегічно важливих секторів. Її проведення відзначалося відносною прозорістю завдяки підтримці міжнародних організацій та активному залученню іноземного капіталу.

Підводячи підсумки, можна зазначити, що Польща здійснила значний стрибок у власному розвитку, провела важкі і кропіткі зміни і перетворення та є прикладом того, що подібні до України держави, які розвивались в умовах адміністративно командної системи, можуть побудувати розвинену ринкову економіку за відносно недовгий термін. Такий результат можливий лише за умови чіткої і послідовної соціально-економічної політики держави, успішної дипломатії та побудови ефективної бюрократії. Також треба вказати на ефективність соціально-культурної роботи, яку проводив уряд Польщі для розвитку культури приватної власності, по створенню економічних та нормативних баз для розвитку фінансової грамотності населення, його активного заохочення до підприємництва. Це все дозволило сформувати інституційне середовище, яке сприяє розвитку бізнесу, інновацій, запобігає корупції (таблиця 1).

Дані наведені у таблиці 1 свідчать про значну різницю в якості інституційного середовища Польщі та України. Так, за складовою «Інституції» у Глобальному індексу інновацій 2025, Україна посідає 108 місце серед 139 країн, які представлені у рейтингу, а Польща – 68 [18]. Загальний Індекс економічної свободи для України під час війни не розраховується, але окремі його складові свідчать про проблеми із захистом прав власності, прозорістю державних витрат, свободою ринку праці тощо [17].

Польща демонструє вищі значення за всіма розглянутими показниками, що відображає більш зрілу інституційну структуру та ефективніше функціонування ринкових механізмів. Зокрема, індекс сприйняття корупції підтверджує відносно нижчий рівень корупційних ризиків у Польщі порівняно з Україною, що є важливим чинником формування довіри до державних інститутів.

Показники бізнес-середовища свідчать про більш сприятливі умови ведення підприємницької діяльності в Польщі, що є результатом послідовної дерегуляції та інституційної модернізації. Вищий рівень економічної свободи та інноваційної спроможності Польщі додатково підтверджує її перехід до моделі стійкої ринкової економіки з розвиненими

Таблиця 1

Порівняння позицій України та Польщі по обраним індексам

Країна	Індекс сприйняття корупції (кількість балів із 100 можливих та місце в серед 180 країн)		Індекс "Doing Business" (бали із 100 можливих та місце в серед 190 країн)**		Індекс економічної свободи (бали із 100 можливих)	Глобальний індекс інновацій (бали із 100 можливих та місце в серед 139 країн)	
	2025	2025	2020	2020	2022***	2025	2025
Республіка Польща	53 бала	52	76,4 бали	40	68,7 (група помірно вільних країн)	37,7 балів	39
Україна	36 балів	104	70,2 бали	64	54,1 (група переважно невільних країн)	29,7 балів	66

** Індекс "Doing Business" з 2021 року не розраховується, замість нього Всесвітній Банк з 2024 року публікує звіти «Business Ready», але Україна через воєнний стан до нього не включається. Тому для порівняння Польщі і України було взято дані останнього року публікації саме індексу "Doing Business".

***Показники Індексу економічної свободи наведено за 2022 рік, оскільки в більш пізніших звітах Україна не була представлена через військовий стан.

Джерело: сформовано автором на основі [15; 16; 17; 18]

інститутами захисту прав власності та підтримки конкуренції. Україна, у свою чергу, демонструє поступове покращення окремих індикаторів, однак загальний рівень інституційного розвитку залишається нижчим, що вказує на незавершеність трансформаційних процесів.

Також доцільно дослідити різницю в позиціях Польщі та України по рейтингу від Світового Банку «Світовий індикатор державного управління» (The Worldwide Governance Indicators (WGI), що представлені в таблиці 2.

Аналіз даних таблиці дозволяє простежити довгострокові тенденції інституційного розвитку обох країн. Польща стабільно утримує вищі значення за всіма компонентами управлінської якості, включаючи ефективність уряду, верховенство права, регуляторну якість та контроль корупції.

Це свідчить про системний характер інституційних реформ, проведених у процесі європейської інтеграції, та їхню довгострокову результативність.

Водночас позитивна динаміка України у порівнянні з 2000 роком свідчить про наявність поступових реформаторських зрушень, хоча їх темпи залишаються недостатніми для швидкої конвергенції з рівнем Польщі. Найбільш таке відставання проявляється в індикаторі «Боротьба з корупцією» (майже 30 пунктів) та «Ефективність уряду» (різниця

майже 25 пунктів), що вказує на ключові проблемні зони інституційного розвитку України.

Узагальнення результатів аналізу обох таблиць дозволяє дійти висновку, що інституційна перевага Польщі є наслідком послідовної реалізації реформ у контексті європейської інтеграції, що забезпечило підвищення якості державного управління та формування ефективного інституційного середовища. Україна, попри наявність позитивної динаміки окремих показників, перебуває на етапі незавершеної інституційної трансформації, що обумовлює збереження значного розриву між країнами. Отримані результати підтверджують, що ключовими детермінантами інституційного розвитку виступають якість державного управління, рівень антикорупційної політики та ефективність правових інститутів, що формуються під впливом системних реформ і міжнародної інтеграції.

Таким чином, нагальною потребою сучасної України є невідкладне покращення якості інституційного середовища України, оскільки в економічній науці доведено існування стійкого взаємозв'язку між розвиненим інституціями та високими доходами і висхідним розвитком [20].

Висновки. Інституційне середовище, створене польською владою для забезпечення процесу вступу, ефективно досягло поставлених цілей і Польща виконала стандарти,

Таблиця 2

Показники Світових індикаторів державного управління

Показники	2000 рік 0-100 балів		2019 рік 0-100 балів		2024 рік 0-100 балів	
	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна
Свобода слова і підзвітність (Voice and Accountability)	78,08	43,56	65,7	58,27	70,01	54,91
Політична стабільність (Political Stability)	74,05	53,37	77,4	48,27	74,41	58,51
Ефективність уряду (Government Effectiveness)	59,17	31,34	64,23	44,09	64,43	39,7
Якість регулювання (Regulatory Quality)	63,91	40,64	67,92	50,29	65,68	50,12
Верховенство права (Rule of Law)	68,16	38,02	66,02	46,89	66,89	44,57
Боротьба з корупцією Control of Corruption	57,9	25,35	62,35	32,02	63,93	34,24

Джерело: сформовано автором на основі [19]

встановлені ЄС. Її досвід свідчить, що євроінтеграційний процес вимагає поєднання політичної рішучості, розвиненої інституційної бази, здатності проводити глибокі економічні та правові трансформації, а також виваженої міжнародної дипломатії. Проведення порівняльного аналізу інституційних показників Польщі та України на основі міжнародних індексів державного управління, економічної

свободи, інноваційності та сприйняття корупції дозволило виявити ключові структурні розриви у якості державного управління та інституційного розвитку. Тому подальші дослідження повинні бути зосереджені на методах та інструментах удосконалення вітчизняного інституційного середовища із врахуванням досвіду європейських країн, в тому числі і Польщі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ciobanu S., McHugh D. Poland is now among the world's 20 largest economies. How did it happen? // *Los Angeles Times*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.latimes.com/world-nation/story/2026-03-16/poland-is-now-among-worlds-20-largest-economies-how-did-it-happen> (дата звернення: 09.05.2026).
2. Шуба Т. П., Луняка В. А., Сашкова А. О. Шлях економічного розвитку Польщі до та після вступу до Європейського Союзу // *Економіка і суспільство*. – 2017. – № 13. – С. 150–156. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/25.pdf
3. Єлова Т. Польща й Україна в східному вимірі Європейського Союзу: досвід інтеграції та перспективи співпраці (1990–2014 роки) // *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. – 2025. – Вип. 33. – С. 148–158. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.33.25>
4. Єлова Т. Зовнішньополітичні національні інтереси Польщі у контексті євроінтеграційного шляху України // *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*. – 2025. – Вип. 41. – С. 81–97. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/politologia/article/view/406/400> (дата звернення: 09.05.2026).
5. Юхимюк О. М. Право ЄС та його принципи в рішеннях Конституційного трибуналу Республіки Польща перед вступом у ЄС: досвід для України // *Нове українське право*. – 2022. – Вип. 6, т. 2. – С. 215–221. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ccu.gov.ua/library/pravo-yes-ta-yogo-prynsypu-v-rishennyah-konstytucijnogo-trybunalu-respubliky-polshcha-pered>
6. Mieñkowska-Norkiene R. Institutionalization of the EU policy coordination system – case of Poland // *Економіка і організація управління*. – 2019. – № 4 (36). – С. 225–234. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/43296194/Institutionalization_of_the_EU_policy_coordination_system_case_of_Poland
7. The PHARE Programme and the enlargement of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/nhmf> (дата звернення: 09.05.2026).

8. Commission proposes to extend participation in tenders under PHARE, ISPA and SAPARD programmes to the Western Balkans [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_03_1735 (дата звернення: 09.05.2026).
9. Instrument for structural policy for pre-accession [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/instrument-for-structural-policy-for-pre-accession.html> (дата звернення: 09.05.2026).
10. Король О. Динамічний розвиток економіки Польщі // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. – 2015. – С. 13–15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/168.pdf (дата звернення: 09.05.2026).
11. Довбиш М. Зміни соціально-політичного клімату в країнах Європи в контексті діяльності МВФ // *Політикус*. – 2019. – С. 22–28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://politicus.od.ua/4_2019/4.pdf (дата звернення: 09.05.2026).
12. Inflation rates [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.global-rates.com/en/inflation/> (дата звернення: 09.05.2026).
13. Worldometers.PolandGDP[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldometers.info/ru/%D0%B2%D0%B2%D0%BF/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%88%D0%B0-%D0%B2%D0%B2%D0%BF/> (дата звернення: 09.05.2026).
14. Шевченко Б. Трансформація власності: роздержавлення та приватизація майна як об'єкт публічного управління // *Державне управління: удосконалення та розвиток*. – 2018. – № 9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/9_2018/104.pdf (дата звернення: 09.05.2026).
15. Corruption Perceptions Index 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.transparency.org/en/cpi/2025/index/ukr> (дата звернення: 09.05.2026).
16. Doing Business [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://archive.doingbusiness.org/en/doingbusiness> (дата звернення: 09.05.2026).
17. Index of Economic Freedom [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economicfreedom.heritage.org> (дата звернення: 09.05.2026).
18. Global Innovation Index 2025 results [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/en/gii-2025-results.html> (дата звернення: 09.05.2026).
19. Worldwide Governance Indicators [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access> (дата звернення: 09.05.2026).
20. North D. C., Wallis J. J., Weingast B. R. *Violence and Social Orders: A Conceptual Framework for Interpreting Recorded Human History*. – Cambridge : Cambridge University Press, 2009. – 308 p.

REFERENCES:

1. Ciobanu, S., & McHugh, D. (2026). Poland is now among the world's 20 largest economies. How did it happen? *Los Angeles Times*. Available at: <https://www.latimes.com/world-nation/story/2026-03-16/poland-is-now-among-worlds-20-largest-economies-how-did-it-happen> (accessed: 09.05.2026).
2. Shuba, T. P., Luniaka, V. A., & Sashkova, A. O. (2017). Shliakh ekonomichnoho rozvytku Polshchi do ta pislia vstupu do Yevropeiskoho Soiuzu [The path of Poland's economic development before and after accession to the European Union]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, no. 13, pp. 150–156. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/25.pdf (accessed: 09.05.2026).
3. Yelova, T. (2025). Polshcha y Ukraina v skhidnomu vymiri Yevropeiskoho Soiuzu: dosvid intehratsii ta perspektyvy spivpratsi (1990–2014 roky) [Poland and Ukraine in the eastern dimension of the European Union: integration experience and prospects for cooperation (1990–2014)]. *Litopys Volyni. Vseukrainskyi naukovyi chasopys – Chronicle of Volhynia. All-Ukrainian academic journal* vol. 33, pp. 148–158. URL: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.33.25> (accessed: 09.05.2026).
4. Yelova, T. (2025). Zovnishnopolitychni natsionalni interesy Polshchi u konteksti yevrointehratsiinoho shliakhu Ukrainy [Poland's foreign policy national interests in the context of Ukraine's European integration path]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Istorii. Politolohiia – Journal of Mariupol State University. Series: History. Political Science*, vol. 41, pp. 81–97. Available at: <https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/politologia/article/view/406/400> (accessed: 09.05.2026).
5. Yukhymyuk, O. M. (2022). Pravo YeS ta yoho pryntsyipy v rishenniakh Konstytutsiinoho trybunalu Respubliky Polshcha pered vstupom u YeS: dosvid dlia Ukrainy [EU law and its principles in the decisions of the Constitutional Tribunal of the Republic of Poland before accession to the EU: experience for Ukraine]. *Nove ukrainske*

pravo – New Ukrainian law, vol. 6, no. 2, pp. 215–221. Available at: <https://ccu.gov.ua/library/pravo-yes-ta-yogo-pryncypy-v-rishennyah-konstytuciynogo-trybunalu-respubliky-polshcha-pered> (accessed: 09.05.2026).

6. Mierńkowska-Norkiene, R. (2019). Institutionalization of the EU policy coordination system – case of Poland. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and Management Organisation*, no. 4 (36), pp. 225–234. Available at: https://www.academia.edu/43296194/Institutionalization_of_the_EU_policy_coordination_system_case_of_Poland

7. The PHARE Programme and the enlargement of the European Union Available at: PHARE Programme information (accessed: 09.05.2026).

8. Commission proposes to extend participation in tenders under PHARE, ISPA and SAPARD programmes to the Western Balkans. Available at: European Commission Press Corner (accessed: 09.05.2026).

9. Instrument for structural policy for pre-accession [Instrument for structural policy for pre-accession]. Available at: EUR-Lex (accessed: 09.05.2026).

10. Korol, O. (2015). Dynamichniy rozvytok ekonomiky Polshchi [Dynamic development of the Polish economy]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*, pp. 13–15. Available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/168.pdf (accessed: 09.05.2026).

11. Dovbysh, M. (2019). Zminy sotsialno-politychnoho klimatu v krainakh Yevropy v konteksti diialnosti MVF [Changes in the socio-political climate in European countries in the context of IMF activities]. *Politykus – Politician*, pp. 22–28. Available at: https://politicus.od.ua/4_2019/4.pdf?utm_source=chatgpt.com (accessed: 09.05.2026).

12. Inflation rates. Available at: Global Rates (accessed: 09.05.2026).

13. Worldometers. Poland GDP. Available at: Worldometers (accessed: 09.05.2026).

14. Shevchenko, B. (2018). Transformatsiia vlasnosti: rozderzhavlennia ta pryvatyzatsiia maina yak obiekt publichnoho upravlinnia [Transformation of ownership: denationalization and privatization of property as an object of public administration]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, no. 9. Available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/104.pdf (accessed: 09.05.2026).

15. Corruption Perceptions Index 2025. Available at: Transparency International CPI 2025 (accessed: 09.05.2026).

16. Doing Business. Available at: Doing Business Archive (accessed: 09.05.2026).

17. Index of Economic Freedom. Available at: Heritage Foundation Economic Freedom Index (accessed: 09.05.2026).

18. Global Innovation Index 2025 results. Available at: WIPO Global Innovation Index 2025 (accessed: 09.05.2026).

19. Worldwide Governance Indicators. Available at: World Bank Worldwide Governance Indicators (accessed: 09.05.2026).

20. North, D. C., Wallis, J. J., & Weingast, B. R. (2009). *Violence and Social Orders: A Conceptual Framework for Interpreting Recorded Human History*. Cambridge: Cambridge University Press, 308p.

Дата надходження статті: 20.04.2026

Дата прийняття статті: 13.05.2026

Дата публікації статті: 26.05.2026